

Ekologické signály 2002

Hodnocení uplynulého Milénia

Shrnutí

Evropská agentura pro životní prostředí

Situace v současné době

V problematice zpracované ve vydání zprávy Ekologické signály z roku 2002 nelze na otázku, jak je na tom v současné době životní prostředí, najít jednoznačnou odpověď. Od prvního vydání této zprávy v roce 2000 nedošlo v ekologické problematice k žádným významnějším změnám, přesto se však nyní začínají do určité míry rýsovat podmínky pro budoucí pozitivní vývoj.

Ekologická otázka (podle prioritních tématických oblastí šestého akčního programu pro životní prostředí 6EAP)	Indikátor	Vyhodnocení
Řešení problému změn klimatu		
Emise skleníkových plynů	Současný směr vývoje emisí ve vztahu k cílům stanoveným v Kjóto pro období 2008–2012	☺
Příroda a biologická rozmanitost — ochrana jedinečného zdroje		
Lesní zdroje	Roční těžba lesních porostů	☺
Půdní fond	Zábor půdy a fragmentace velkých přírodních stanovišť	☹
Emise okyselujících látek	Současný směr vývoje emisí ve vztahu k cílům stanoveným EU pro období do roku 2010	☺
Životní prostředí a lidské zdraví		
Emise prekurzorů ozonu	Současný směr vývoje emisí ve vztahu k cílům stanoveným EU pro období do roku 2010	☺
Kvalita ovzduší měst	Překročení přípustných koncentrací: ozon, jemné částičky, oxid siřičitý a oxid dusičitý	☹

Ekologická otázka (podle prioritních tématických oblastí šestého akčního programu pro životní prostředí 6EAP)	Indikátor	Vyhodnocení
Životní prostředí a lidské zdraví		
Znečištění pitné vody	Koncentrace fosforečnanů a dusičnanů v říční vodě	☹
Trvale udržitelné využívání přírodních zdrojů a hospodaření s odpady		
Spotřeba materiálů	Celková spotřeba materiálu (ve srovnání s HDP)	☹
Zásoby ryb	Biomasa zásob potěru tresky v Severním moři	☹
Produkce městského odpadu	Vývoj množství městského odpadu	☹
Využití vody	Index využívání vody	☹
Zábor půdy pro výstavbu	Vývoj množství zastavěných ploch, počtu obyvatel a hustoty sítě komunikací	☹

K výraznějšímu snížení negativních vlivů na životní prostředí dochází často pouze v některých zemích nebo jen v určitých sektorech. Tato situace je charakteristická zejména pro oblast změn klimatu. Restrukturalizací energetického sektoru a přechodem k jiným druhům paliv při výrobě elektrické energie bylo v Německu a Spojeném království dosaženo významného jednorázového poklesu emisí oxidu uhličitého. V devíti členských zemích Evropské unie se však emise naopak zvýšily, čímž se vývoj v těchto zemích začal odchylovat od doposud lineárního plnění cílů stanovených v Kjótó.

Podobná je situace v oblasti znečištění vody a nadměrné produkce odpadu. V několika zemích se sice výrazně snížil rozsah skládkování, na druhé straně však chování spotřebitelů a běžná komerční praxe mají za následek rostoucí množství komunálního odpadu, včetně odpadních obalů. Podobně se průmyslu a státním správám podařilo znatelně zlepšit systém čištění odpadních vod, zatímco zemědělský sektor poněkud zaostává v úsilí omezit znečištění dusíkem, o čemž svědčí víceméně konstantní koncentrace dusíku v povrchových vodách.

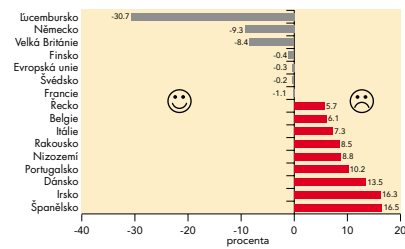
Ačkoli mnohé významné zátěže vykazují klesající trend, , dopad jejich působení je stále citelný vzhledem k přetrvávání polutantů v prostředí, které bylo dlouhou dobu kontaminováno různými emisemi. I přes snížení emisí do ovzduší je tak zejména obyvatelstvo evropských měst vystaveno vysokým koncentracím přízemního ozonu, oxidu dusičitého a jemných částic. Rozsáhlé oblasti přírodních stanovišť a zemědělské půdy zase ohrožuje acidifikace, eutrofizace a hladina přízemního ozonu přesahující povolený limit. Také v souvislosti s eutrofizací přímořských vod dosud nebyly zaznamenány výraznější pozitivní změny.

Na druhé straně zesílilo nežádoucí působení na přírodní zdroje, jak je patrné zejména v oblasti rybolovu, jehož nadměrná intenzita silně ohrožuje budoucí existenci evropských populací ryb. Dlouhodobému tlaku především v podobě městských aglomerací a rozšiřování dopravní infrastruktury je vystaven také půdní fond. V důsledku tohoto vývoje dochází k neprodyšnému uzavření stále větších půdních ploch, fragmentaci přírodních stanovišť a ztrátě či narušení přírodních oblastí. Zatímco lesní plochy se rozrůstají a roční těžbu lesních porostů lze považovat za trvale udržitelnou, problémem zůstává stav lesa. To dokazuje skutečnost, že téměř jedna čtvrtina vysázených stromů trpí defoliací

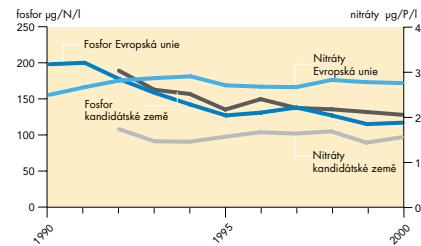
Při pokusu o hodnocení stavu biologické rozmanitosti v Evropě bohužel narážíme na nedostatek informací. Vzhledem k negativním vlivům, jímž jsou vystaveny přírodní zdroje, však nelze počítat s tím, že by se do roku 2010 podařilo odvrátit hrozící nebezpečí ztráty rozmanitosti druhů.

Klíčové indikátory

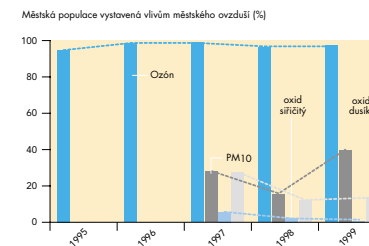
Emise skleníkových plynů

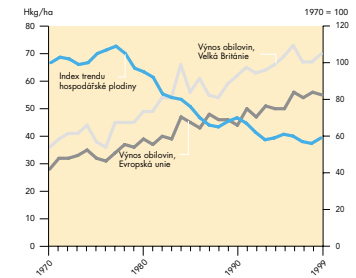
Fosforečnany a dusičnany v říční vodě

Kvalita ovzduší měst

Zemědělské druhy a výnosyobilnin

Aktuální cíle politiky

Pozitivní vývoj ekologické efektivity

Ekologická efektivita je vztah mezi hospodářskou činností a negativním působením na životní prostředí. Jedním z hlavních cílů trvale udržitelného rozvoje je přerušení tohoto vztahu.

Ekologická efektivita má sice různě odstupňovanou, ale celkově vzestupnou tendenci v sektorech dopravy, energetiky a zemědělství. Vzhledem k tomu, že pozitivní vývoj ekologické efektivity je poměrně pomalý, bývá často nepříznivě ovlivněn neustálým růstem těchto sektorů. V sektoru domácností byl jen nepatrně omezen nepříznivý vliv na životní prostředí zatímco v oblasti rybolovu dokonce vzrostlo množství vyrybněných komerčně významných populací ryb, a to i navzdory skutečnosti, že rybářská flotilla EU výrazně zredukovala tonáž a kapacitu.

Fakta a údaje

Zdokonalení technologií např. v podobě trojčinných katalyzátorů a výroba ekologicky méně závadných paliv přispěly k tomu, že motorová vozidla nyní ohrožují životní prostředí v daleko menší míře.

Emise do ovzduší z energetického sektoru klesly, přestože v období 1990–1999 došlo v tomto sektoru ke vzestupu výroby.

Problémem zůstává vysoká míra využití hnojiv a pesticidů spolu s emisemi okyselujících látek (zemědělství se na celkových emisích těchto látek v rámci EU podílí z 31 %), zejména amoniaku (94 %).

V letech 1990–1999 se zvýšilo množství energie využívané v domácnostech (+10 %) a produkce odpadu (+14 %) a rozšířilo se vlastnictví osobních automobilů (+17 %). Zároveň stoupl počet domácností (+9 %) a jejich výdaje (+19 %).

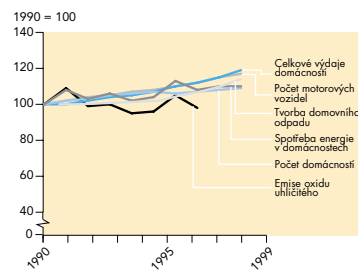

Spotřeba vody v domácnostech v devadesátých letech nepatrně poklesla.

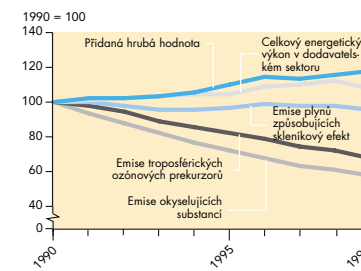
Klíčové indikátory

Indikátory ekologické efektivity

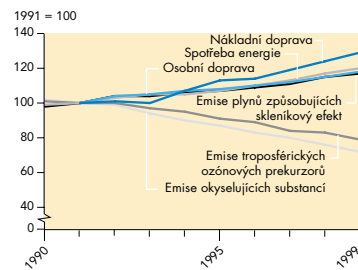
Domácnosti

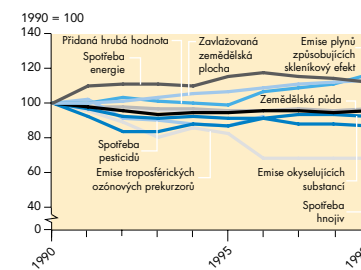
Zásobování energií

Doprava

Zemědělství

Aktuální cíle politiky

Zatím se nepodařilo oslabit vztah mezi hospodářským růstem a spotřebou energie natolik, aby se nadále nezvyšovala míra spotřeby energie, což může mít za následek nežádoucí dopad na životní prostředí v důsledku zvýšené poptávky po energii.

Sektor dopravy se do velké míry spolupodílí na vytváření negativních vlivů na životní prostředí, a to především způsobem využívání energie. Přestože se energetická efektivita v osobní dopravě v důsledku zdokonalení technologií mírně zlepšila, v nákladní dopravě není viditelné žádné zlepšení.

Fakta a údaje

Emise oxidu uhličitého ze sektoru domácností byly v roce 1997 zhruba srovnatelné se stavem v roce 1990, přičemž nárůst počtu domácností byl do velké míry vyvážen zlepšením energetické efektivity a přechodem od uhlí a ropy k zemnímu plynu.

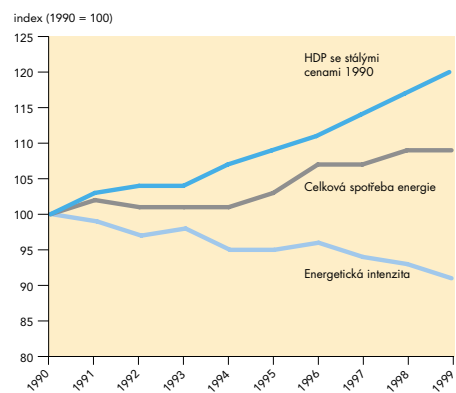
S výjimkou průmyslu se žádnému z hospodářských sektorů EU nepodařilo oddělit svůj hospodářský či sociální rozvoj od spotřeby energie.

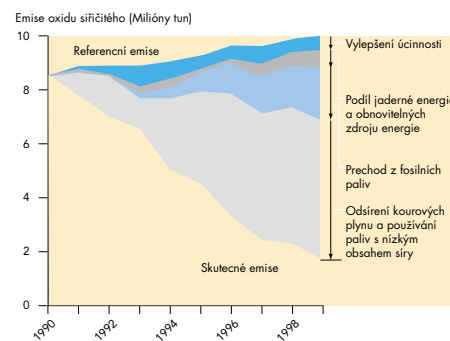
Během uplynulých deseti let rostl objem osobní dopravy stejně rychle jako hospodářství jako celek, zatímco nákladní doprava tento růst dokonce předčila.

Klíčové indikátory

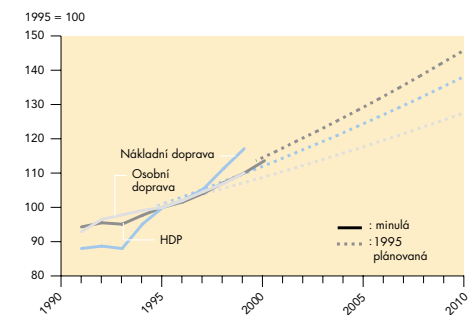
Energetická náročnost

Emise oxidu siřičitého při výrobě elektřiny

Osobní a nákladní doprava

Aktuální cíle politiky

Rozpor mezi zdokonalováním technologií na jedné straně a reálným výsledkem energetické efektivity na straně druhé je způsobena změnami podmínek v dopravě (např. těžší a výkonnější vozidla, nízké obsazení a nákladní faktory) a neustálým rozrůstáním silniční a letecké dopravy na úkor dopravy železniční či jiných, ekologičtějších druhů dopravy. Na druhé straně však nelze opomenout, že vládní nařízení, zaměřená na pokles emisí z dopravy prostřednictvím norem pro kvalitu paliv a emise motorových vozidel, zaznamenala poměrně velký úspěch.

Skutečnost, že došlo k poklesu emisí okyselujících látek a prekursorů ozonu znamená, že se podařilo tyto negativní faktory oddělit od procesu růstu dopravy.

Fakta a údaje

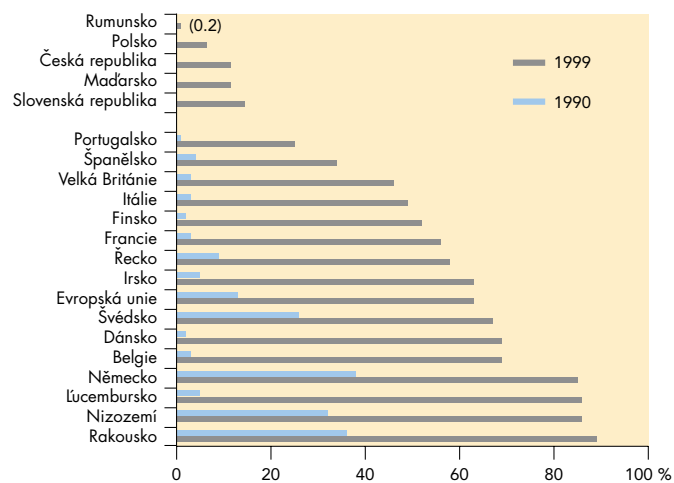
V důsledku rychlého růstu sektoru dopravy a přechodu k silniční a letecké dopravě se neustále zvyšují emise oxidu uhličitého. Hlavním dopravním prostředkem v osobní dopravě zůstává osobní automobil (75 % celkového počtu kilometrů ujetých cestujícími), nejrychleji rostoucím druhem dopravy je však v současné době letecká doprava.

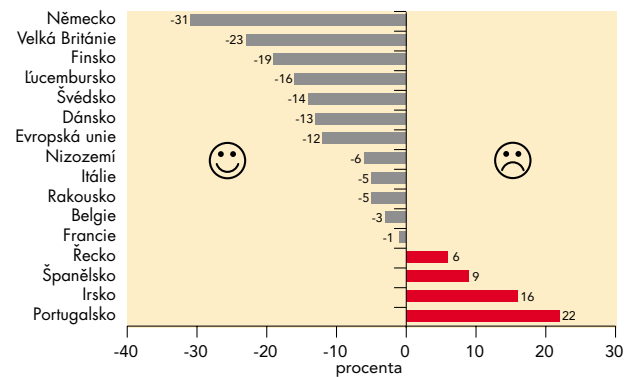
V nákladní dopravě zatím není znatelný přechod od silniční dopravy k železniční (podíl železnice klesl z 10,4 % v roce 1991 na 8 % v roce 1999). Hlavním způsobem přepravy nákladů zůstává nadále kamionová doprava a námořní doprava na krátké vzdálenosti (podíl je 43 % a 42 % v tuno-kilometrech).

Klíčové indikátory

Rozšíření automobilových katalyzátorů

Emise prekurzorů ozónu

Aktuální cíle politiky

Během devadesátých let emise znečišťující ovzduší poklesly, a to zejména v důsledku zvýšeného využití redukčních technologií a přechodu od uhlí k plynu. Přesto však na základě stávající míry zdokonalování nebude možné čelit předpovídanému hospodářskému růstu — především odhadovanému zvýšení spotřeby elektrické energie — či dosáhnout cíle stanovené pro snížení emisí.

V některých členských zemích EU zaznamenaly úspěch politické programy a iniciativy usilující o větší využití obnovitelné energie. Protože však došlo k celkovému zvýšení spotřeby elektrické energie, zůstal podíl využití obnovitelné energie při výrobě elektřiny v průběhu devadesátých let téměř konstantní

Fakta a údaje

I přes pokračující růst objemu celkové energie a elektřiny získávané z obnovitelných zdrojů se vzhledem k současnému směru vývoje nepodaří splnit cíle stanovené EU pro obnovitelné zdroje.

Obnovitelné zdroje energie přispěly v roce 1999 k hrubé spotřebě elektrické energie EU celkem 14 %. Předpokládaná vyšší míra růstu spotřeby elektřiny do roku 2010 bude mít za následek, že se míra růstu dodávek obnovitelné elektřiny bude muset zhruba zdvojnásobit, mají-li být splněny indikativní cíle EU.

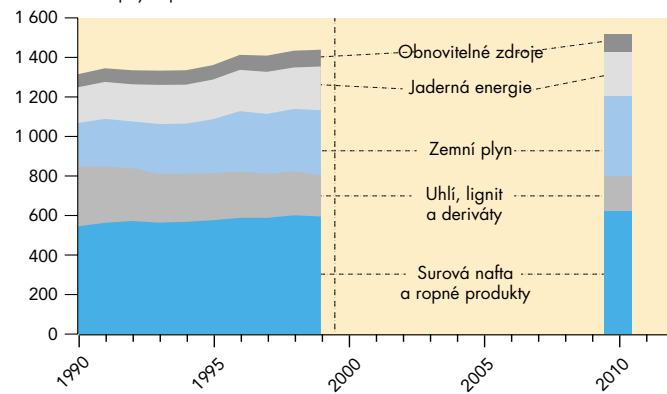

Přestože podíl kombinované výroby tepla a elektřiny (CHP) na výrobě elektřiny vzrostl v období 1994–1998 z 9 % na téměř 11 %, nestačí tato míra růstu ke splnění indikativních cílů EU, které stanovují pro kogeneraci do roku 2010 podíl 18 % z celkové výroby elektrické energie.

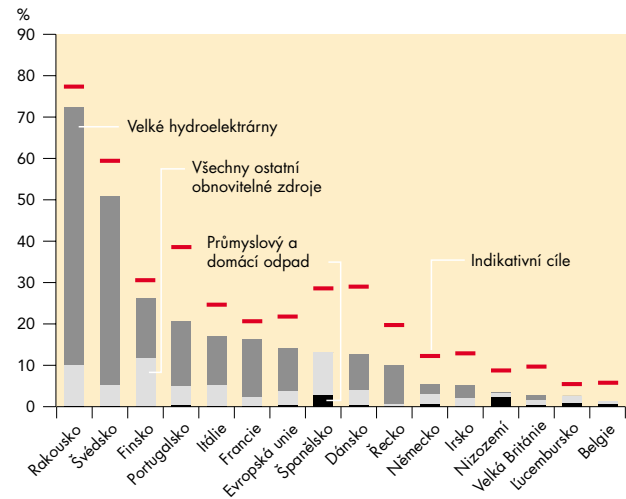
Klíčové indikátory

Celková spotřeba energie podle paliv

Milióny tun
ekvivalentu ropných produktů

Obnovitelné zdroje energie (podíl na celkové spotřebě energie)

Aktuální cíle politiky

K určitému zlepšení ekologické efektivity došlo v zemědělství. Během devadesátých let se zvýšila míra využívání energie a zavlažování a zároveň s tím stoupla i produktivita. Tento trend je v současné době víceméně konstantní. Na jedné straně bylo do určité míry omezeno používání hnojiv a pesticidů, na druhé straně zůstává vážným problémem znečištění dusičnany a eutrofizace. Emise skleníkových plynů, okyselujících látek a prekurzorů přízemního ozonu poklesly, výjimkou zůstávají emise amoniaku.

Některé skutečnosti poukazují na to, že se celková produkce odpadu zvyšuje pomaleji ve srovnání s růstem HDP, a to v důsledku snížené produkce důlního odpadu. Rovněž produkce průmyslového odpadu se zdá být stabilizována. V produkci komunálního odpadu, jenž tvoří 14 % celkového množství odpadu, dosáhly všechny členské státy EU přibližně stejně vysoké úrovně, s výjimkou několika nepatrných rozdílů způsobených životním stylem a návyky spotřebitelů.

Fakta a údaje

Téměř 3 % zemědělské plochy zemí EEA jsou nyní obdělávána ekologicky a předpokládá se, že organické zemědělství bude mít v budoucnosti stále větší uplatnění.

Využívání evropských vodních zdrojů zůstalo v průběhu uplynulých dvaceti let v podstatě konstantní.

Lesní plochy v EU a kandidátských zemích se rozrůstají. Při zalesňování je však vždy zapotřebí brát v potaz, jaký bude přínos, ale zároveň také vzniknou-li škody v oblasti biologické rozmanitosti.

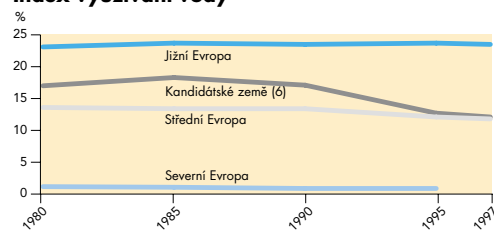
Zábory půdy, které jsou výsledkem urbanizace a rozvoje dopravní infrastruktury, rostou rychleji než počet obyvatelstva.

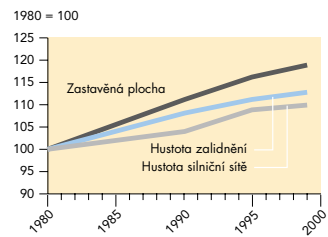
Okolo 70 % komunálního odpadu pochází z domácností. Celkové množství komunálního odpadu vyprodukovaného v EU se zvýšilo ze 479 kg na osobu v roce 1991 na 545 kg na osobu v roce 1999.

Klíčové indikátory

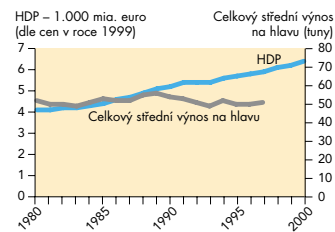
Index využívání vody

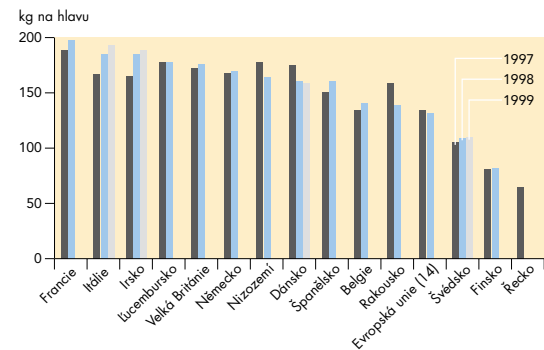
Zábor půdy pro výstavbu

Celková potřeba materiálu

Množství obalového materiálu dodávaného na trh

Aktuální cíle politiky

Fakta a údaje

Proces integrace

Integrace ekologických otázek do hospodářské politiky, jak to vyžaduje bod 6 Amsterdamské smlouvy, se posunula o krok dopředu. Iniciativy jako např. Cardiffský proces integrace ekologických hledisek do různých sektorů mají potenciál urychlit změny.

Integrační politika se zaměřuje na omezení příčin ekologické degradace, v menší míře se pak zabývá symptomy úpadku životního prostředí.

Integraci hledisek trvale udržitelného rozvoje a životního prostředí do politiky jednotlivých sektorů lze posílit prostřednictvím nejrůznějších opatření včetně legislativy a regulací, fiskálních opatření, dobrovolných dohod a poskytování informací. V praxi bývá na principu rovnováhy uplatňována kombinace ekonomických nástrojů a opatření.

V rámci EU je zaváděn rostoucí počet ekologických systémů zdanění usilující o účinný způsob zlepšení kvality životního prostředí a omezení zátěže v oblasti zdanění práce a jiných výrobních faktorů.

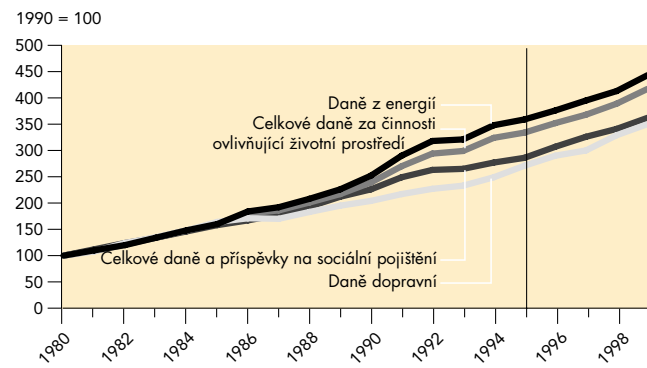
Ceny energie zůstaly v letech 1985–2001 všeobecně nízké či dokonce poklesly, čímž chyběl významnější stimul k omezení spotřeby energie.

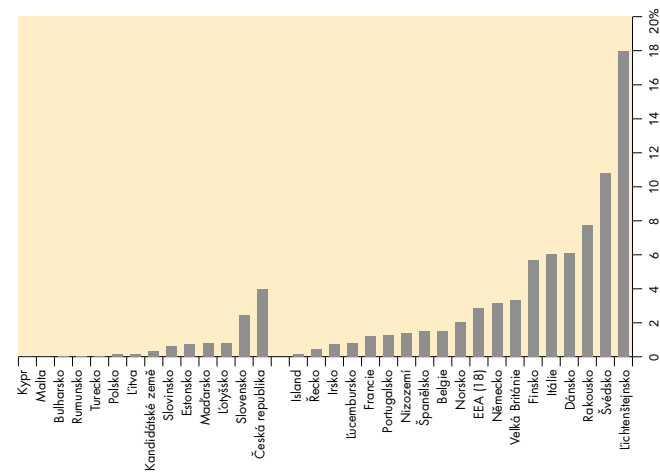
Zvýšením daní bylo zabráněno, aby cena motorových paliv klesla pod již nízkou hranici z roku 2000 (podobně jako v roce 1985).

Klíčové indikátory

Příjmy z ekologických daní ve srovnání s celkovými příjmy z daní a sociálními příspěvky

Podíl organického zemědělství v roce 2000

Aktuální cíle politiky

Některé členské státy EU začaly zavádět fiskální opatření s cílem zlepšení kvality životního prostředí a omezení zátěže neúčinného daňového systému pro hospodářství. V polovině členských států EU jsou uplatňovány daně z oxidu uhličitého a celkově se v druhé polovině devadesátých let objevila celá řada nových daňových systémů. Některé skutečnosti sice poukazují na efektivitu ekologických daní, dosud však nebyly vypracovány žádné hodnotící studie.

Vzhledem k této situaci byl v březnu 2002 na summitu Evropské rady v Barceloně potvrzen záměr Evropské komise urychlit přípravu rámcové směrnice pro infrastrukturu, v důsledku níž by se do různých druhů dopravy měly do roku 2004 výrazněji promítnout jejich náklady pro společnost. Rada rovněž oznámila svůj záměr přijmout nejpozději do konce roku 2002 směrnici usilující o zvýšení a rozšíření ekologických daní u energetických výrobků.

Fakta a údaje

Podíl ekologických daní na celkovém příjmu z daní se v některých členských zemích EU pohybuje mezi 5 % až 10 %. Celkově se tento trend mírně zvyšuje.

Za účelem širšího využití ekologičtějších paliv byla u daní z pohonných hmot úspěšně zavedena diferenciace.

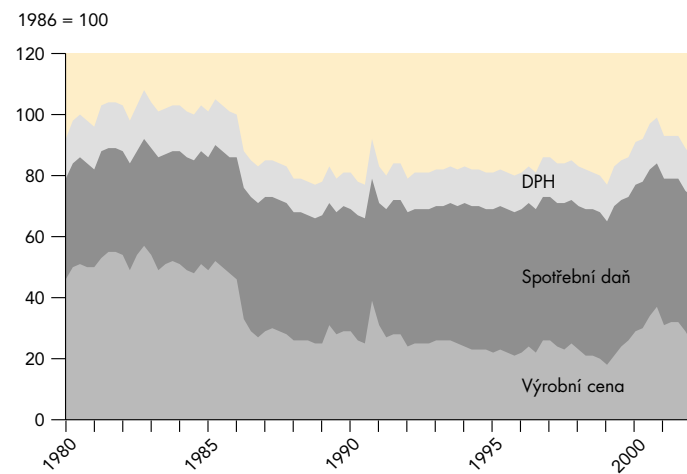
Průměrná cena pohonných hmot pro silniční dopravu v EU přizpůsobená inflaci byla na začátku roku 2002 nižší než v první polovině osmdesátých let. Tento vývoj má nežádoucí dopad na úsporu paliv v silniční dopravě.

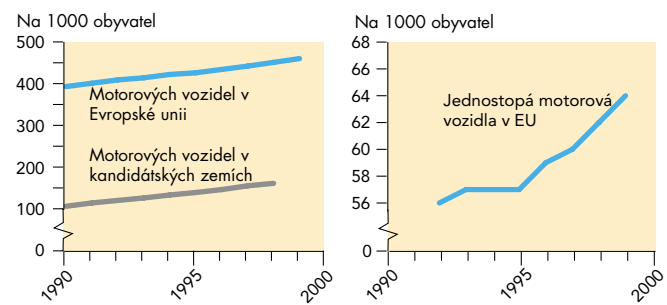
Od roku 1995 lze v některých členských zemích EU pozorovat začátky ekologické daňové reformy (přesunutí části daňové základny z oblasti zdanění práce do oblasti životního prostředí).

Klíčové indikátory

Reálné průměrné ceny motorových paliv v EU

Počet vlastních osobních automobilů

Aktuální cíle politiky

V oblasti rybolovu bylo z finančních prostředků přidělených v rámci programu Finančního nástroje za účelem pomoci rybářským flotilám z let 1994–99 použito 60 % na reorganizaci flotily a 40 % na její modernizaci. Tato pomoc měla za následek celkový pokles kapacity flotily EU. V některých zemích modernizace sice vedla ke snížení celkové kapacity flotily, zato však mírně stoupla její tonáž.

Vývoj nových technologií a designu také nebyl schopen omezit negativní působení na zásoby ryb. Současný výlov je v ojedinělých případech trvale udržitelný pro platýsovitě ryby, ale pro ostatní druhy ryb je většinou zcela neúnosný. U některých hlubokomořských druhů je rovněž patrné nadměrné využívání. Téměř všechny zásoby tresků a treskovitých ryb jsou na pokraji zhroutení.

Fakta a údaje

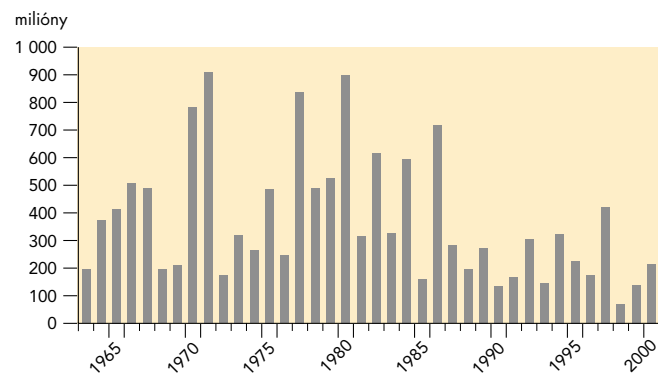
Přestože se rybářská flotila EU v letech 1989–2000 zmenšila co do počtu lodí (–10 %), tonáže (–6 %) a kapacity (–13 %), nepromítl se tento pokles do stavu zásob ryb. Stav větší části komerčně významných populací ryb v evropských vodách je trvale neudržitelný.

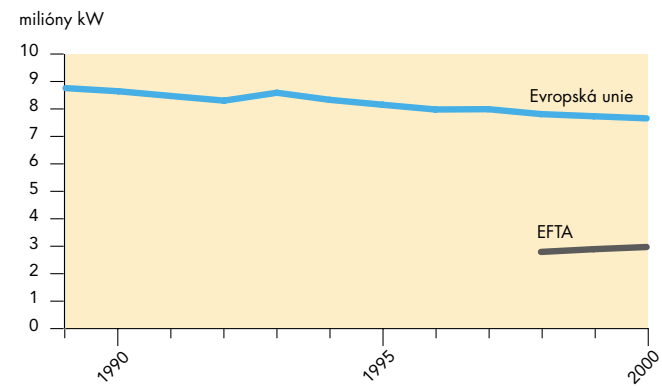
Zásoby tresky v Severním moři a přilehlých mořích jsou v důsledku nadměrného rybolovu minimální. Odhaduje se, že právě stav části ryb potřebné pro zachování druhu se v průběhu uplynulých 17 let pohyboval pod kritickou hranicí a v roce 2001 dosáhl historického minima.

Klíčové indikátory

Biozásoba vytřených tresek v Severním moři

Kapacita evropské rybářské flotily

Aktuální cíle politiky

Domácnostem bývá při provádění integrační politiky věnováno často příliš málo pozornosti. Vzhledem k tomu, že se hladina spotřeby zvyšuje úměrně k výši čistých příjmů, je stále důležitější pomáhat spotřebitelům při jejich volbě a informovat je i o jejích případných důsledcích. Označování ekologicky šetrných výrobků a rozšiřování informací (např. formou kampaní na podporu úspory energie) se zvyšuje, ale dosah těchto aktivit je minimální.

V návrhu vytvoření Integrované výrobní politiky EU je uveden jako nejvýznamnější nástroj pro odstranění trvale neudržitelných návyků spotřebitelů snížená daň z obrátu u výrobků s ekologickým označením.

Fakta a údaje

Množství výrobků, jimž bylo ze strany EU oficiálně uděleno označení ekologicky šetrného výrobku je málo a toto označení se doposud týká jen určitých skupin výrobků v některých členských zemích EU.

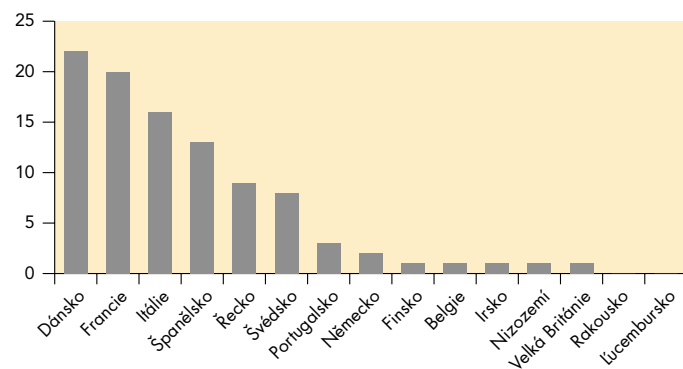
Severní a západní Evropa má vysoký podíl upravených odpadních vod a technická stránka čištění je zde také neustále zdokonalována. V zemích jižní Evropy a kandidátských zemích využívá vodu upravovanou v čističkách odpadních vod jen asi polovina obyvatelstva, úroveň čištění však během uplynulých 15 let rovněž stoupla.

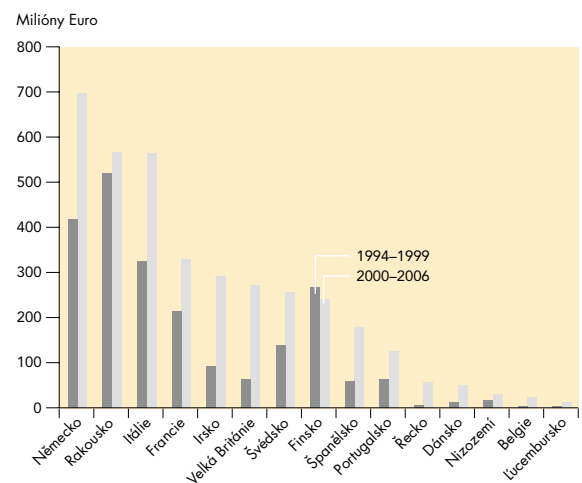
Významný rozvoj zaznamenal proces zavádění ekologických prvků do Společné zemědělské politiky EU (CAP). Přetrvávající nežádoucí vlivy na životní prostředí však vyžadují další reformy CAP, které by zemědělce ještě silněji ekonomicky motivovaly k obhospodařování půdy ekologicky trvale udržitelným způsobem.

Klíčové indikátory

Označování ekologicky šetrných výrobků — Řada cen 'EU Flower'

Výdaje na agro-ekologický program

Evropská agentura pro životní prostředí

Ekologické signály 2002 — Shrnutí

Lucemburk: Úřad pro úřední publikace Evropských
společenství

2002 — 27 s. — 21 x 9,9 cm

ISBN 92-9167-457-5

Objednávkový formulář

Žádám o zaslání _____ exemplářů publikace *Environmental signals 2002*, EEA 2002, 148 stran, ISBN 92-9167-469-9, katalogové číslo: TH-AG-02-001-EN-C, cena v Lucembursku: 22 euro.

Vyplňte prosím tento formulář **VELKÝMI TISKACÍMI PÍSMENY** a zašlete jej na adresu nejbližšího knihkupectví nebo do distribučního oddělení úřadu pro publikace EU: <http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Jméno a příjmení: _____ Datum: _____

Adresa: _____

Tel.č.: _____ Podpis: _____

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIE Jean De Lannoy Avenue du Roy 202/Koningslaan 202 B-1180 Bruxelles/Brussel Tel. (32-2) 538 43 08 Fax (32-2) 538 43 08 Email: j.de.lannoy@infoord.be URL: http://www.jean-de-lannoy.be	NETHERLAND SDU Servicecentrum Uitgevers Postbus 2001 Postbus 2001 2500 EA Den Haag Tel. (31-70) 371 88 80 Fax (31-70) 371 88 43 Email: sdug@sdn.nl URL: http://www.sdu.nl
La librairie européenne/ De Europese Boekhandel Rue de la Loi 244/Avenue 244 B-1040 Bruxelles/Brussel Tel. (32-2) 735 08 50 Fax (32-2) 735 08 50 Email: mail@leurop.be URL: http://www.leurop.be Moniteur belge/Belgisch Staatsblad Rue de Louvain 40-42/Laurensweg 40-42 B-1050 Bruxelles/Brussel Tel. (32-2) 552 22 11 Fax (32-2) 511 01 64 Email: eustes@pst.igov.be	PORTUGAL Distribuidora de Livros Bertrand Lda.* Grupo Bertrand SA Rua das Terras dos Vales, 4-A Alameda 60037 1700-010 Lisboa Tel. (351) 214 95 67 67 Fax (351) 214 95 02 55 Email: dlob@pdt Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA Sector de Publicações Oficiais Rua da Escola Politécnica, 135 1200-008 Lisboa Tel. (351) 213 94 57 00 Fax (351) 213 94 57 00 Email: info@icm.pt URL: http://www.icm.pt
DANMARK J. H. Schultz Information AIS Hestvedvej 12 DK-2650 Lyngby Tel. (45) 43 63 23 00 Fax (45) 43 63 19 69 Email: schultz@schultz.dk URL: http://www.schultz.dk	SUOMI/FINLAND Akatemien Kirjakauppa/ Academien Bogenhandel Keskustien 1C/centraalplan 1 P.O. Box 128 FI-00101 Helsinki/Helsingfors Tel. (358-9) 121 44 35 Fax (358-9) 121 44 35 Email: sp@akatemien.com URL: http://www.akatemien.com
DEUTSCHLAND Bundesanzeiger Verlag GmbH Vertriebsabteilung An der Poststraße 192 D-50735 Köln Tel. (49-221) 97 66 80 Fax (49-221) 97 66 79 Email: vertrieb@bundesanzeiger.de URL: http://www.bundesanzeiger.de	SVENSK BTJ AB Trakongatan 11-13 S-221 82 Lund Tel. (46-40) 30 79 00 Fax (46-40) 30 79 47 E-post: btje-pub@btj.se URL: http://www.btj.se
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE G. C. Eleftheroudakis SA International Bookstore Πατισσίου 17 GR-10561 Αθήνα Τηλ. (30-1) 33 44 33 Fax (30-1) 325 94 99 Email: elebooks@netco.gr URL: elebooks@netco.gr	UNITED KINGDOM The Stationery Office Ltd Customer Services PO Box 29 Norwich NR3 1GN Tel. (44) 1603 6105 522 Fax (44) 870 60 05 533 Email: book.orders@hso.co.uk URL: http://www.hso.co.uk/order
ESPAÑA Boletín Oficial del Estado Titularidad 27 Calle de San Jerónimo 15 Tel. (34) 915 38 21 11 (líneas) 913 84 17 15 (suscripción) Fax (34) 913 84 17 14 (suscripción) Email: clientes@com.boe.es URL: http://www.boe.es Mind Prensa Libros, SA Cienfuegos, 37 E-80010 Madrid Tel. (34) 91 52 55 55 Fax (34) 915 75 39 88 Email: libreria@mindprensa.es URL: http://www.mindprensa.com	ISLAND Bokabud Larvaeir Bifeldi Skólavörðuög, 2 IS-101 Reykjavík Tel. (354) 552 55 40 Fax (354) 552 55 60 Email: bokabud@simnet.is
FRANCE Journal officiel Service des publications des CE 2, rue de la Harpe F-75727 Paris Cedex 15 Tel. (33) 140 58 77 31 Fax (33) 140 58 77 31 Email: publications@journal-officiel.gouv.fr URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr	SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA Euro Info Center Schweiz c/o OSEC Business Network Switzerland Stampfenbachstrasse 85 CH-4002 Zürich Tel. (41-1) 365 53 11 Fax (41-1) 365 54 11 Email: info@osec.ch URL: http://www.osec.ch/infos
IRELAND Alan Harris Books/Corp 270 Lower Rathfarnham Road Dublin 6 Tel. (353-1) 498 72 98 Fax (353-1) 498 72 98 Email: harris@td.ie	BALGARIA Europress Euromedia Ltd 59 Blvd/Velista 1000 Sofia/Varna Tel. (359-2) 980 42 37 66 Fax (359-2) 980 42 30 Email: librariemedia@cc.bg URL: http://www.europress.bg
ITALIA Licosa Spa Via Duina di Calabria, 1/1 Casella postale 552 I-50125 Firenze Tel. (39) 055 64 12 57 Fax (39) 055 64 12 57 Email: licosa@licosa.com URL: http://www.licosa.com	CYPRUS Cyprus Chamber of Commerce and Industry PO Box 21455 2300 Nicosia Tel. (357-2) 98 97 52 Fax (357-2) 66 10 44 Email: ccci@ccci.org.cy
LUXEMBOURG Messagerie du livre SARL 5, rue Rathfarnham T-1410 Luxembourg Tel. (352) 49 06 61 Fax (352) 49 06 61 Email: mail@medilux URL: http://www.medilux	ESTI Esti Kaubandus-Tööstuskoda (Estonian Chamber of Commerce and Industry) Toom-Kooli 17 EE-10133 Tallinn Tel. (372) 64 60 44 Fax (372) 64 62 45 Email: info@koda.ee URL: http://www.koda.ee

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

HUNGARY Mediastore Ltd Pálya Híreza 1 HR-10000 Zagreb Tel. (355-1) 481 94 11 Fax. (355-1) 481 94 11 MAGYARORSZÁG Euro Info Service SZ. ISKANI Kft. Hirteleni út 12 PO Box 1039 H-1137 Budapest Tel. (36-1) 392 21 70 Fax. (36-1) 349 20 53 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu URL: http://www.euroinfo.hu MALTA Miller Distributors Ltd Mediterranean Airport Luqa LQA 05 Tel. (356) 66 44 88 Fax. (356) 67 47 53 E-mail: gvoimn@usa.net NORGE Sveits Blackwell AS Hans Nielsen Hauges gt. 39 Boks 4901 Nydalen N-4223 Oslo Tel. (47) 22 40 00 00 Fax. (47) 22 40 00 01 E-mail: info@no.sveitsblackwell.com URL: http://www.sveitsblackwell.com/no POLSKA As Polonia Książkowski Przedsieście 7 Składowa 10 PL-00-950 Warszawa Tel. (48-22) 826 12 01 Fax. (48-22) 826 12 01 E-mail: books119@wpolonia.com.pl ROMANIA Euromedia Str.Dumbr. Lupu nr. 65, sector 1 RO-70184 Bucuresti Tel. (40-1) 315 44 03 Fax. (40-1) 315 44 03 E-mail: euromedia@netcity.com SLOVAKIA Centrum VTI SR Nám. Slobody 19 SK-81223 Bratislava Tel. (421-7) 54 41 93 64 Fax. (421-7) 54 41 93 64 E-mail: europ@vtesnik.sk URL: http://www.silk-sloba.sk SLOVENIA GV Založba Dunajska cesta 5 SI-1000 Ljubljana Tel. (386-1) 25 13 30 Fax. (386) 613 09 1805 E-mail: europ@vtesnik.si URL: http://www.gvzaloza.si TÜRKİYE Dunya InfoNet AS Dok. M. Baharissi 34440 T15-402 Beşiktaş/İstanbul Tel. (90-212) 639 46 89 Fax. (90-212) 639 46 27 E-mail: adunet@duyorga.com ARGENTINA World Publications SA Av. Corrientes 3877 CA-10744 Buenos Aires Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax. (54-11) 48 15 81 56 E-mail: wpa@worldpubs.com.ar URL: http://www.worldpubs.com.ar AUSTRALIA Humor Publications PO Box 404 Abbotsford, Victoria 3067 Tel. (61-3) 94 11 55 61 Fax. (61-3) 94 11 55 61 E-mail: jplawles@ccemail.com.au BRESIL Livraria Camões Rua Bittencourt da Silva, 12 C CEP 20043-920 Rio de Janeiro Tel. (55-21) 262 47 76 Fax. (55-21) 262 47 76 E-mail: livraria.camoes@rjnet.com.br URL: http://www.rjnet.com.br	CANADA Les éditions La Liberté inc. 500, rue Jean Jacques Suite 200 St-Jovite, Québec G1V 3V6 Tel. (1-418) 868 37 63 Fax. (1-418) 868 37 63 E-mail: liberte@medias.ca Renoult Publishing Co. Ltd 5369 Chemin Capreol Road, Unit 1 Oakville, Ontario L6M 4G3 Tel. (1-416) 745 76 60 Fax. (1-416) 745 76 60 URL: http://www.renoultpubs.com EGYPT The Middle East Observer 41 Sherif Street Cairo Tel. (20-2) 382 69 19 Fax. (20-2) 393 97 32 URL: http://www.meeobserver.com.eg MALAYSIA EBIC Malaysia Suite 15/02, Level 15 Petroliam Development 45) 8 Jalan Yap Kwan Seng 60450 Kuala Lumpur Tel. (60-3) 21 62 61 98 Fax. (60-3) 21 62 61 98 E-mail: ebic@tm.net.my MEXICO Mundi Prensa México, SA de CV Rio Peneiro 141 Colonia Cuauhtémoc MX-06500 México DF Tel. (52-55) 52 52 52 Fax. (52-5) 514 67 99 E-mail: 1015452361@compuserve.com SOUTH AFRICA Euromember of Commerce in South Africa PO Box 781738 2146 Sandton Tel. (27-11) 884 39 52 Fax. (27-11) 884 39 52 E-mail: info@euromember.co.za SOUTH KOREA The European Union Chamber of Commerce in Korea Sh. R. The Shilla Hotel 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku Seoul 100-392 Tel. (82-2) 272 56 31/4 Fax. (82-2) 22 53 5635/6 E-mail: euco@eucock.org URL: http://www.eucock.org SRI LANKA EBIC Sri Lanka Trans Asia Hotel 115, Sri Chittampalam A-2, 22, Mahanagar Colombo 2 Tel. (94-1) 074 71 50 78 E-mail: ebic@sri.lk TAIWAN Tycoon Information Inc PO Box 81-466 110 Tel. (886-2) 87 12 88 86 Fax. (886-2) 87 12 47 47 E-mail: euinfo@ms21line.net UNITED STATES OF AMERICA Bernan Associates 4611 E Assembly Drive Lanham MD 20706-4391 Tel. (301) 724-4455 Fax. (1-800) 865 34 50 (toll free fax) E-mail: query@bernan.com URL: http://www.bernan.com ANDERE LANDER OTHER COUNTRIES AUTRES PAYS Brief warning: Sie sich an ein Büro/lier Veuillez contacter le sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de votre choix Official Publications of the European Communities 2, rue Mercier L-2885 Luxembourg Tel. (352) 29 24 45 55 Fax. (352) 29 24 27 59 E-mail: info@euro-ec@cec.eu.int URL: http://publications.ec.eu.int
--	--